

критерії щодо визначення додаткової винагороди адвоката в залежності від позитивного результату справи, встановити порядок розрахунку та сплати цієї винагороди, а також доповнити статтю 27 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» інформацією про те, що «гонорар успіху» є частиною винагороди адвоката, яка визначається за домовленістю адвоката та клієнта та при цьому залежить від настання певних обставин.

Література:

1. Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» URL.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text>
2. Постанова Верховного Суду у справі № 754/1513/16- ц від 26.09.2018 URL.: <https://reyestr.court.gov.ua/review/%2076886190/>
3. Постанова Верховного Суду від 12.06.18 у справі № 462/9002/14-ц URL.: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/75003682>.
4. Постанова Верховного Суду від 03.07.19 у справі №757/20995/15-ц,URL.: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/83203381>.
5. Стаття О.М.Дроздова «Гонорару успіху адвоката бути!» URL.: <https://unba.org.ua/publications/5502-gonoraru-uspihu-advokata-buti.html>
6. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 12 травня 2020 року у справі № 904/4507/18 (провадження № 12-171гс19) URL.: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/91572017>
7. Рішення у справі "Ятрідіс проти Греції" URL.: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/980_363#Text.

УДК 35.07

Крамарчук Н. Р.
аспірант другого року навчання
Харківський національний педагогічний університет
імені Г.С. Сковороди

Проблемні аспекти адміністративно-правового регулювання в умовах воєнного стану

Воєнний стан в Україні створив надзвичайний правовий контекст, у якому держава змушена балансувати між забезпеченням національної безпеки та дотриманням прав людини. Такий стан справ актуалізував низку адміністративно-правових проблем, що пов'язані з: обмеженням конституційних прав і свобод; правовою невизначеністю норм; надмірною централізацією влади; зловживанням воєнним режимом для обмеження опозиційності; порушенням адміністративних процедур; браком контролю за діями військових адміністрацій; обмеженням доступом до правової допомоги.

Воєнний стан передбачає допустимість обмеження деяких прав, зокрема свободи пересування, мирних зібрань, права на таємницю листування тощо. Проте, ці обмеження часто непрозорі та без чітких механізмів оскарження і тому, на сьогодні існує істотний ризик зловживань та вибірковості. Найбільш

спірним, у цьому контексті, стало питання заборони виїзду чоловіків за кордон, що викликає критику щодо дискримінації за ознакою статі та віку. Вважаємо, що обмеження мають бути пропорційними, законними, контрольованими, з гарантованою можливістю захисту прав.

Також, на сьогодні, у нашій державі спостерігається недостатня визначеність і системність нормативної бази. У період воєнного стану адміністративно-правові норми часто: фрагментарні, розпорошені по різних нормативних актах; не містять чітких процедур і повноважень; застосовуються по-різному в різних регіонах. Це породжує правову невизначеність, що унеможливорює однакове застосування закону та ефективний захист прав. Вважаємо, що на разі, доцільно кодифікувати законодавство, розробити єдиний довідковий портал для громадян, забезпечити методичну уніфікацію практики.

Зазначимо, що воєнний стан посилив централізацію влади та суттєво обмежив самоврядування. Значні повноваження, у цьому зв'язку, отримали військові адміністрації, а місцеве самоврядування, навпаки частково було усунено від управління. Як наслідок, частина важливих рішень приймаються без залучення громади та без належної звітності. Також, на сьогодні, призупинено децентралізаційну реформу, яка тривала до початку війни. На нашу думку, для подолання цих викликів, централізація має бути тимчасовою, контрольованою, із дотриманням балансу між безпекою і самоврядуванням.

В ряді праць [2; 3], також, наголошується на необхідності запобігання зловживань режимом воєнного стану для придушення інакодумства. Так, фіксуються випадки використання воєнного стану як приводу для: обмеження свободи слова, зібрань, діяльності ЗМІ, політичних партій; тиску на журналістів та активістів; блокування альтернативних точок зору без достатньої обґрунтованості. Забезпечити незалежний контроль за обмеженнями прав, на нашу думку, мають – чітко визначення «загроз» у законі та підтримка політичного плюралізму навіть у період війни.

Через спрощення процедур під час війни спостерігається, також, і порушення основних принципів адміністративного процесу, а саме: вилучення майна – без повідомлення чи компенсації; примусова евакуація – без участі громади; відмова в адміністративних послугах – без адаптації до умов війни. Це веде до порушення адміністративних процедур. Тому, на сьогодні, доцільно встановити мінімальні процедурні гарантії навіть у кризових умовах, зберегти доступність громад до принципових рішень і посилити правовий захист.

Окрім, вище викладених викликів, варто зауважити, що відсутність ефективного контролю за військовими адміністраціями часто веде до належного нагляду та звітності; ігнорування запитів громадськості; прийняття рішень у закритому режимі, без оскарження [4]. Тому, вкрай актуальним сьогодні є створення незалежного механізму контролю – парламентського, громадського, судового, із обов'язковою звітністю та публічністю.

Обмежений доступ до правової допомоги особливо гостро спостерігається у прифронтових районах. Громадяни часто не можуть отримати безоплатну правову допомогу, скористатися електронними сервісами, знайти представника в суді [1; 5]. Тому, на нашу думку, доцільно впровадити мобільні юридичні групи, розширити онлайн-доступ до правових

послуг, забезпечити фінансування системи БПД.

Отож, в умовах воєнного стану держава має діяти в межах закону та міжнародних стандартів, навіть в умовах надзвичайної загрози. Для покращення адміністративно-правового регулювання пропонується: законодавче уточнення меж обмежень прав і відповідальності органів влади; впровадження незалежного нагляду за діями військових адміністрацій; забезпечення процедурного захисту в адміністративних процесах; гарантування доступу до правової допомоги у всіх регіонах країни.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Діхтієвський П. В. Адміністративно-правове забезпечення захисту персональних даних громадян в умовах воєнного стану. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: право, публічне управління та адміністрування*. 2023. № 10. URL: <https://doi.org/10.54929/2786-5746-2023-10-01-15>. (дата звернення – 11.04.2025).
2. Махмурова-Дишлюк О. П. Адміністративно-правовий режим воєнного стану як комплексний інструмент публічного адміністрування забезпечення прав, свобод і законних інтересів громадян та прав і законних інтересів фізичних осіб в умовах російсько-української війни. *Київський часопис права*. 2024. № 1. С. 185-190.
3. Пашинський В., Ступак, Д. Адміністративно-правове забезпечення правового режиму воєнного стану в Україні. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Військово-спеціальні науки*. 2023. № 1(53), С. 37–40.
4. Пилип'юк О. М. Адміністративно-правове забезпечення здійснення права на доступ до публічної інформації в умовах воєнного стану. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія право, публічне управління та адміністрування*. 2023. № 7. URL: https://www.researchgate.net/publication/370407728_Administrativno_pravove_zabezpecenna_zdijsnenna_prava_na_dostup_do_publicnoi_informacii_v_umovah_voennogo_stanu (дата звернення – 09.04.2025).
5. Серебро М. В. Особливості адміністративно-правового регулювання використання та розвитку інформаційних технологій в умовах воєнного стану. *Київський часопис права*, 2024. №3. С. 177-183.